

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. I. De Superstitione universim, ac in specie Primo de Idololatria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

ARTICULUS I.

De Superstitione universim, ac in specie Primo de Idololatria.

- I. Superstitio est falsa Religio, qua vel creatura cultu divino, vel Deus cultu indebito adoratur. Utraque Superstitio, sive ratione rei culte, sive ratione modi, quo Deus colitur, plures sub se species continet.
- II. Cultu indebito Deus adoratur, tam si colatur cultu falso, quam si cultu superfluo.
- III. Quando nam jejunare diebus Dominicis dicatur Dei cultus superstitiosus, aut superfluus, aut falsus?
- IV. Cultus superstitiosus falsus ex genere suo est mortale; Superfluus vero secundum se est peccatum veniale.
- V. Idololatria proprie dicta habetur, quando quis Creaturae tribuit honorem Deo debitum.
- VI. Censura Bulla Cona tunc incurritur ob Idololatriam, quando baptizatus internam simul, & externam Idololatriam committit cum errore intellectus, & pertinacia voluntatis. Ignorantia invincibilis, qua excusat ab heresi, nequit ab Idololatria excusare.

I. **S**uperstitio idem est, ac falsa Religio, seu cultus vitiosus, quo vel colitur creatura cultu divino, vel Deus modo indebito. Unde duplex est Superstitio, altera ratione rei culte, altera ratione modi, quo Deus colitur. Prima continet sub se plures species, nam si colatur creatura cultu divino, talis Superstitio dicitur Idololatria; si colatur creatura, ut aliquid occultum revelet, dicitur Divinatio; Si ut juvet, & dirigat nostras operationes, dicitur Vana observatio; Si ut operetur mira, dicitur Magia,

ad quam reducitur maleficium.

II. Secunda Superstitio, videlicet colendi Deum modo indebito, habetur tam si colatur Deus cultu falso, quam si colatur cultu superfluo. Dicitur Deus coli cultu falso, verbi gratia, si adoremus Deum caeremoniis Judaeorum, perinde ac si non esset adhuc incarnatus, aut si falsis miraculis vellemus nostram fidem comprobare; aut exponendo falsas reliquias, ut adorentur; aut mutando formas Sacramentorum; aut admiscendo turpia divinis officiis, tanquam partem illorum. Dicitur vero coli Deus cultu superfluo, quando ponitur Religio in iis rebus, aut circumstantiis, in quibus non est ponenda; verbi gratia, in numero tot candelarum talis coloris, in tali situ, &c., vel variando caeremonias Ecclesiae, in missa addendo Alleluja, Credo, &c., quando non sunt dicenda. Eodem modo si quis, verbi gratia, putaret orandum esse ante solis ortum, aut si quis voveret in honorem Sancti Laurentii non edere carnes affas die festo illius, eo quod ille igne sit affatus; vel qui voveret in honorem Beatae Virginis indui vestibus albis die Sabbati, vel brutorum capita non edere in honorem Divi Joannis-Baptistae, eo quod illi caput obruncatum sit. Ratio est, quia nihil horum confert in honorem Sanctorum, si praecise in iis sistatur; Unde nisi intendatur propria mortificatio, &c., talia vota sunt irrita, ut notat Sanch. lib. 4. cap. 7.

III. Quæritur nunc primo, An jejunare diebus Dominicis sit cultus Dei superstitiosus?

Respondeo, Cajet. recensere talem cultum inter superstitiosos falsos. Navar., & Sayr. recensent inter superstitiosos superfluos; & D. Th. illum damnat; quia usus Ecclesiae est excipere in Quadragesima tale jejunium, necnon anticipare vigiliam incidentem

in diem Dominicum; sicut etiam interdicitur tale jejunium in Cap. *Tantumquam*, & in cap. *Ne quis jejuset, de Consecrat. dist. 3.*

Verum Sanch. lib. 2. cap. 3. distinguit; Nam si fiat in contemptum Resurrectionis Christi Domini, ut fiebat a Manichæis, aut cum scandalo, & errore, veluti reprobando Ecclesiæ consuetudinem, procul dubio est cultus falsus, & idcirco damnatus a jure, & a D. Th.: Si vero fiat cum singularitate, est cultus superfluus, & ideo secundum se peccatum veniale; unde qui voveret ordinarie diebus Dominicis, aut iis solum diebus jejunare, ad id non teneretur: Si demum fiat propter specialem devotionem, aut mortificationem, licitum est, & laudatur a Sancto Augustino, & Hieronymo, qui scribit Apostolos tale jejunium servasse; Unde votum sic jejunandi ob finem honestum, præciso scandalo, & singularitate, validum est, & honestum. Quare si quis voveat jejunare die festo alicujus Sancti, quocumque die incidat, tenetur jejunare, etiam si incidat in diem Dominicum. Potest tamen juxta Ecclesiæ consuetudinem tale jejunium transferre ad Sabbatum præcedens, quia sic votum commutatur in manifeste melius, conformando se universali ritui Ecclesiæ.

IV. Dico secundo, cultum supersticiosum modi indebiti falsum etiam ex genere suo esse mortale; Unde qui, verbi gratia, divinis officiis intermiscet turpem sonum, & cantica profana, peccat mortaliter non solum peccato scandali, sed etiam superstitionis; si scilicet velit tali cultu falso Deum colere. Quod si ea non intermiscet ad Deum colendum cultu falso, sed solum ob vanam delectationem, peccabit mortaliter, vel venialiter contra reverentiam Deo debitam, prout gravis, vel levis erit irreverentia; Si enim cantica profana intermi-

sceantur, irreverentia erit gravis, si solum vana admisceantur, erit levis.

Dico tertio, cultum supersticiosum superfluum secundum se peccatum veniale esse: Quare variare, verbi gratia, missæ ceremonias secundum se est veniale, nisi magna inversio ordinis contingat, quæ magnam includat irreverentiam.

V. Porro prima species superstitionis est Idololatria, quæ dicitur ab Idolo, quod est effigies falsi numinis, cui cultus latriæ Deo debitus exhibetur; Idololatria autem dupliciter sumi potest: Primo improprie pro quolibet peccato, cui homo adhæret tanquam ultimo fini; Unde ad Ephes. 5. Avaritia vocatur Idololatria, & ad Philip. 2. dicitur, *Quorum Deus ventris est.* Secundo proprie pro peccato, quo quis creaturæ tribuit honorem Dei. Rursus Idololatria proprie dicta subdividitur in Internam, per quam creatura existimatur digna honore Dei; & Externam, per quam tribuitur exterius creaturæ honor Dei.

VI. Quæritur nunc, An incurrat excommunicationem Bullæ Cœnæ quicumque Idololatra?

Respondeo, Idololatrias gentiles non esse capaces censuræ, cum non sint ingressi Ecclesiam per januam baptismi, dicente Apostolo, *Quid ad me de iis, qui foris sunt, judicare?* Baptizati vero si committant peccatum Idololatriæ solum internæ, neque ullam censuram incurrunt, cum Ecclesia non judicet de internis; Ipsa enim sensibilis, & visibilis est, & ideo solum propter peccatum externum, & sensibile minatur pœnas suas, videlicet censuras: Si vero committant peccatum Idololatriæ solum externæ, hoc est sine errore intellectus, verbi gratia, si adorent Idolum ob metum, mortis, aut dæmonem ad aliquem turpem finem assequendum, quin existiment idolum dignum honore Dei, neque cen-

furam incurrunt; quia talis Idololatria, quamvis sit verum peccatum, & crimen læsæ Majestatis Divinæ, est tamen solum apparens, & falsa Idololatria, unde non subiacet pœnis impostis Idololatriæ veræ.

Quare tunc solum censuræ latæ in Bulla Cœnæ incurruntur ab Idololatra, quando baptizatus internam simul, & externam Idololatriam committit, scilicet cum errore intellectus, (æstimando Deitatem esse in Idolo, seu in creatura) & simul cum pertinacia voluntatis, videlicet id sentiendo, etiamsi cognoscat id esse contra universalem Ecclesiæ sensum, & contra lumen rationis; ac demum id manifestando adoratione externa. Unde fit, posse quidem ignorantiam invincibilem excusare aliquando ab hæresi, ut si quis invincibiliter ignoret Mysterium Trinitatis; sed ab Idololatria excusare non poterit ignorantia, quia recta ratio, seu lumen rationis naturale evidenter manifestat non esse colendam creaturam loco Dei.

ARTICULUS II.

De Divinatione.

- I. Divinatio est prænunciatio rerum occultarum ope demonis facta.
- II. Divinatio habetur vel cum expressa, vel cum tacita demonis invocatione; Eaque haberi potest, etiamsi quis protestetur se nolle demonem invocare.
- III. Ars inveniendi furtum occultum, vel quid simile per Astrologiam est supersticiosa.
- IV. Divinatio per expressam demonis invocationem est multiplex, videlicet Oraculum, Præstigium, Necromantia, &c.: sicut est multiplex per demonis invocationem tacitam, ut Astrologia, Augurium, Omen, Chiromantia, &c.

V. Sortilegium divinatorium de se est mortale. Quid de Consultorio, aut Divisorio?

VI. Non datur materia parvitas in Divinatione. Multipliciter tamen sæpe a mortali excusatur Divinatio, videlicet ratione ignorantia, curiositatis, joci, &c.

VII. Eiusdem speciei sunt omnes divinationes, sive fiant cum tacita, sive cum expressa demonis invocatione: Sæpe tamen expressa invocatio annexitur aliis peccatis in Confessione explicandis.

VIII. Quandonam liceat somnia, motus animalium, aut astra observare?

IX. Physionomia quomodo liceat? Non licet tamen Egyptios consulere, ut futuros eventus predicant.

I. **D**ivinatio idem sonat, ac divina actio; cum enim prænunciatio futurorum soli Deo competat, hinc prænunciatio futurorum, necnon rerum occultarum inordinate quæsitæ, seu ope dæmonis facta dicitur Divinatio, quæ altera species superstitionis est, cum a dæmone exposcatur id, quod proprium Dei est.

II. Quæritur primo, Quotuplex sit Divinatio?

Respondeo, Divinationem dupliciter evenire posse, Primo cum expressa dæmonis invocatione, & cum pacto explicite inito, ut contingit, quando divinator expresse intendit invocare dæmonem, vel quando sciens dæmonem per aliquod signum manifestare latentia utitur tali signo, ut sibi latentia manifestentur. Secundo cum tacita dæmonis invocatione, & cum pacto implicite contracto; ut contingit quando quis mediis vanis, quibus se immiscet dæmon, nititur adipisci notitiam rerum occultarum, quam humana arte comparare non potest. Ubi notandum, divinationem cum tacita dæmonis invocatione etiam contingere, quando quis